

Zwelling op de vinger na contact met schapenvlees

Casus

Een 40-jarige, oorspronkelijk Soedanese, islamitische vrouw consulteert de huisarts vanwege een sinds twee weken bestaande zwelling op de linkermiddelvinger. De zwelling neemt toe, jeukt en voelt branderig aan. De vrouw kan zich geen letsel herinneren. Ter hoogte van het PIP-gewricht bevindt zich een drukpijnlijke zwelling met een troebele inhoud en een rode hof. Differentiaaldiagnostisch denkt de huisarts aan een traumatische blaar, keratoacanthoom of impetigo bullosa. Hij schrijft fusidinezuurcrème voor. Een week later is de afwijking onveranderd. Via teledermatologie wordt de dermatoloog geconsulteerd. Hij stelt met zekerheid de diagnose orf oftewel ecthyma contagiosum. Bij navraag blijkt de vrouw regelmatig in contact te komen met schapenvlees. De huisarts geeft uitleg over de aandoening en de patiënte stopt met fusidinezuurcrème. Zij consulteerde in de daaropvolgende weken nog een aantal keer de huisarts vanwege zorgen over het herstel. De bulla brak open, waarbij er helder vocht vrijkwam. De huisarts verbond de vinger. Tien weken na het eerste spreekuurbezoek is de afwijking gesloten en kleiner, maar nog niet volledig genezen.

BESCHOUWING

Orf of ecthyma contagiosum ('zere bekjes', 'bekschurft' of 'infectieuze pustuleuze dermatitis') is een zoönose die de laatste jaren steeds vaker in de huisartsenpraktijk voorkomt.^{1,4} Deze parapoxvirusinfectie kan worden overgedragen door contact met geïnfecteerde dieren, vooral schapen en geiten of vlees van deze dieren. Besmettingen van mens op mens zijn niet beschreven. Exacte epidemiologische gegevens ontbreken, onder andere omdat orf geen meldingsplichtige ziekte is en omdat een specifieke ICPC-code ontbreekt. Ook raadplegen patiënten niet altijd een arts. Na een incubatietijd van drie tot zeven dagen ontstaat een roodblauwe nodulus tot twee à drie cm, meestal op de dorsale zijde van de hand of vingers. Vervolgens verschijnt er een vesikel, soms met centrale delle. Na enkele weken wordt dit een hemorragische vesikel, die gemakkelijk bloedt, bedekt door een korst. Ulceratie en papilloomvorming kunnen voorkomen. Orf geeft normaliter weinig systemische verschijnselen en complicaties komen zelden voor.^{1,4} De huisarts stelt de diagnose op basis van de anamnese en de karakteristieke laesie; aanvullende diagnostiek is meestal niet nodig. Differentiaaldiagnosen zijn een melkersknobbel (paravaccinia), granuloma pyogenicum, een furunkel, herpetische fijt of cutane anthrax.^{1,4} Risicogroepen zijn mensen die beroepsmatig met schapen of geiten in aanraking komen, zoals slagers, slachters, herders, boeren en dierenartsen.³ Daarnaast komt orf steeds vaker voor in stedelijke gebieden, vooral in moslimgemeenschappen. Dit houdt waarschijnlijk verband met religieuze tradities, waarbij contact met schapenvlees optreedt.³ In gemiddeld zes weken (spreiding vier tot negen

weken) geneest de aandoening spontaan zonder littekenvorming.^{1,2,4} Alleen in het geval van een bacteriële superinfectie is antibiotische behandeling geïndiceerd. Chirurgische interventie kan tot verergering en vertraagde genezing leiden en wordt dus afgeraden.³ In zeldzame gevallen is er sprake van een uitgebreide ziekte met algemene ziekteverschijnselen of complicaties waarvoor verwijzing noodzakelijk is.⁴ Het tijdig herkennen van orf kan onnodige antibiotische behandeling en chirurgische interventies voorkomen. ■

LITERATUUR

- 1 Eekhof JAH, Knuistingh Neven A, Opstelten W, redactie. Kleine kwalen in de huisartspraktijk. 5e druk. Maarssen: Elsevier gezondheidszorg, 2007.
- 2 www.rivm.nl/Bibliotheek/Professioneel_Praktisch/Richtlijnen/Infectieziekten/LCI_richtlijnen/LCI_richtlijn_Orf.
- 3 Dercksen DP, Vellema P. Ecthyma contagiosum (orf) is geen zeldzame zoönose. Infectieziekten Bulletin 2005;16:91-4.
- 4 Schimmer B, Sprenger HG, Wismans PJ, Van Genderen PJJ. Drie patiënten met orf (ecthyma contagiosum). Ned Tijdschr Geneesk 2004;148:788-91.